

el Bolló

de Torrebesses

Revista local de Torrebesses, any 2015

Nº 11

1r premi "Arquitectura Petra I" feta per Jaume Charles

3r premi "Final de jornada" feta per Jordi Olivella Nello

GUANYADORS
7è CONCURS FOTOGRAFIA
PEDRA SECA 2015

2n Premi "Olèrdola" feta per Josep Ma. Peñalver

Premi local "Pas de Llum" feta per Javier Lebrero

EDITORIAL

Teniu a les vostres mans un nou Bolló, una revista que intenta recollir els principals esdeveniments que s'han fet al nostre poble durant l'any.

Torrebesses és un poble viu, on es realitzen moltes activitats, de tot caire: culturals, recreatives, lúdiques, festives.... i això ens mostra que és un poble amb inquietuds i creiem que és bo que aquestes quedin recollides en un espai divulgatiu com és el bolló.

Des d'aquí volem animar a seguir alimentant aquestes activitats.

I per últim agrair a tots el que han fet possible l'organització d'aquests esdeveniments.

Redacció:

Ajuntament de Torrebesses

Col·laboració:

Oriol Regué
Tomàs Camós
Juanjo Pérez

Maquetació i disseny:

Impremta Payà (Lleida)

Impressió:

Impremta Payà (Lleida)

Dipòsit Legal:

L 1799-2015

AJUNTAMENT

L'any 2015 s'han fet eleccions municipals i com a conseqüència d'aquestes, una part del consistori s'ha renovat, han entrat cinc nous regidors /regidores.

Voldríem agrair als anterior regidors la tasca realitzada, així com la seva dedicació durant el temps que varen estar en el càrrec.

Som conscients, tots els membres del consistori, que ens espera, una apassionant tasca de servei a la comunitat, de treball per a aquest poble que estimem i compartim. Sens dubte poden ser anys apassionants on els esdeveniments ens poden portar a horitzons mai somiats.

En aquesta nova etapa que engeguem hem de continuar construint Torrebesses de manera conjunta i col·lectiva.

Durant aquest últim any s'han realitzat diverses obres, com la reducció de la capacitat del dipòsit gran i el seu cobriment per garantir una major qualitat de l'aigua, la restauració del molí del Bep de Canut, la plaça del carrer Portal i hem iniciat les obres de la Sala de Vetlles.

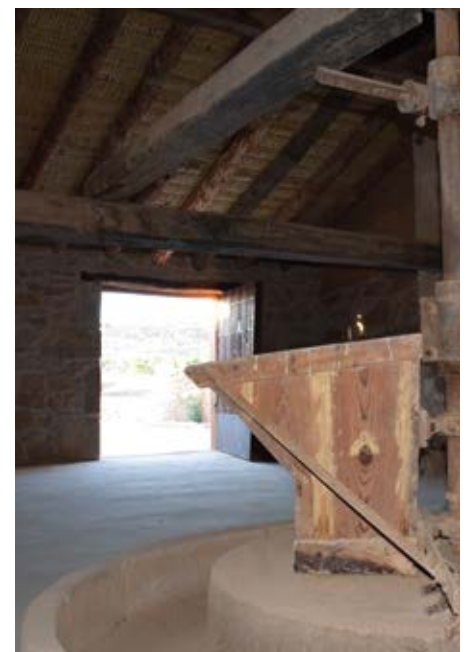
Des d'aquí també voldríem agrair la col·laboració que hem tingut

dels caçadors per l'arranjament i asfaltat de la continuació del càrrec del Joc i del carrer 101.

Hem col·locat baranes en llocs que tenien un cert risc de caiguda.

Per aquest proper any, de projectes no ens en falten, però l'economia serà la que ens marcarà les possibilitats de portar-los a terme, així tenim assignada per la Generalitat una partida pressupostària per la substitució de la xarxa d'aigua i clavegueram de diversos carrers del poble. També pensem en la finalització de les obres de la sala de vetlles i del Casal en la seva zona de camerinos.

A.O.D.L

L'Ajuntament de Torrebesses és un dels fundadors de la Comunitat de Municipis del Segrià Sec, juntament amb Almatret, Llardecans, Maials i Sarroca de Lleida. Aquesta entitat supramunicipal va ser fundada al juliol de l'any passat, tot i que ja s'havien tirat endavant iniciatives conjuntes des del 2010. L'objectiu d'aquesta és afavorir el desenvolupament econòmic d'aquest territori, en especial en tot allò que té a veure amb el turisme, la recuperació del patrimoni, l'ocupació i l'emprenedoria.

La Comunitat compta amb el suport d'un tècnic, finançat amb el Programa de Suport al Desenvolupament Local, promogut pel Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya, el qual és a Torrebesses tots els dimecres. Els veïns i veïnes de qualsevol d'aquests pobles poden sol·licitar-li assessorament, de forma totalment gratuïta, tant per orientació en la recerca de feina, com de finançament empresarial i subvencions o en qualsevol altre projecte o idea que pugui repercutir positivament en el territori.

Entre les activitats més significatives que s'han realitzat durant els darrers dos anys, tenim 87 intervencions personals, l'organització de 12 xerrades tècniques relacionades amb l'emprenedoria i la recerca d'ocupació, 6 sol·licituds de finançament europeu per rehabilitar el patrimoni o la creació de 6 fulletons turístics, entre moltes d'altres.

Per aquest any que ara comença, s'ha tornat a preveure la realització d'un seguit d'actuacions al territori, incloent cursos i xerrades, les quals s'aniran publicant puntualment. Entre les més destacades, s'està treballant en la realització d'un recull dels productes agroalimentaris que es produeixen en el nostre territori, en la qual ja ha participat una desena d'empreses, xifra que durant el proper any s'espera incrementar sensiblement, a fi

de cercar alternatives de promoció dels principals recursos alimentaris. També s'estan portant a terme nombroses actuacions per crear rutes turístiques senyalitzades, un projecte que es vol dur a terme amb la col·laboració d'algunes de les principals entitats educatives del nostre territori i que pretén incrementar l'atractiu del territori, juntament amb una campanya de difusió a les xarxes socials.

La participació dels veïns i veïnes en aquest projecte és molt important. Conèixer les vostres idees i iniciatives ens pot ajudar a integrar-les en les accions que realitzem, alhora que oferir-vos una millor informació sobre possible finançament, organitzar sessions de major interès i impacte; però també teniu un paper fonamental donant suport a les iniciatives de difusió turística a través de les xarxes.

ASSOCIACIÓ DE DONES

Com cada any l'associació de dones de Torrebesses ha perseguit el seu objectiu de fer actes tant per a les seves sòcies com per a la resta de vilatans. Així doncs, durant els primers mesos del

2015 es va celebrar la tradicional festa de dones, el 14 de març, amb el dinar de dones i el ball de tarda i nit amb la celebració del carnestoltes.

Per a la setmana cultural es van organitzar les xerrades del metge i la infermera i la del farmacèutic.

Després de l'estiu es va fer el sopar anual de sòcies i es van fer actes per a recaptar fons per diverses causes: la venda de flors contra el càncer i la realització d'un taller de paqueteria a favor de la Marató de TV3.

El 2016 esperem seguir fent coses per a les torrebessines i amb les torrebessines, però sobretot us volem engrescar a que formeu part i participeu de l'associació perquè pugui continuar endavant i créixer.

ACTIVITATS CULTURALS

En el decurs de la primavera cultural, a la sala del Casal, vam poder gaudir d'un maridatge de vins del celler Analec, amb formatges i acompanyat de música. Vam contemplar els estels dintre d'un planetàrium i també es va organitzar un taller de mandales.

A l'estiu vam col·laborar amb la campanya "Mulla't" per l'esclerosi múltiple. La recaptació que vàrem aconseguir fou de 209 euros.

A l'octubre vam participar en les Jornades Europees de Patrimoni, a través d'una ruta teatralitzada pels carrers del poble, vàrem poder gaudir de petites representacions en indrets emblemàtics del municipi.

També vam participar en la Setmana de la mobilitat sostenible amb una caminada popular fins a Sant Roc per gaudir de la posta de sol.

El 21 de novembre el Cor Jove de l'Orfeó Lleidatà ens va oferir un concert per recordar el grup musical QUEEN.

LLAR DE JUBILATS

La Llar de Jubilats Sant Roc ha celebrat durant aquest 2015 els seus 25è aniversari i per celebrar-ho va organitzar un dinar amb els seus socis. En aquest es va fer un homenatge a tots els presidents des de la seva fundació, Manuel Font, Isidre Pinyol, Genaro Esteve, Francesc Esteve, Benet Buixadera.

Dins dels actes de la primavera cultural es va fer un taller de com fer orelletes, impartit per les sòcies Neus Vallverdú, Carme Buixadera i Teresa Barrull. Mantenir les tradicions i la gastronomia pròpia és important per conservar la nostra identitat.

La Llar ha col·laborat amb la marató de TV3 durant el mes de desembre organitzant una sessió de cinema i berenar per recaptar diners.

IV TROFEU BTT ORIENTACIÓ PEDRA SECA

Durant el cap de setmana del 21 i 22 de febrer es va disputar la prova de la Lliga espanyola de "ciclo orientación del 2015". Prova que es distribuïa en 2 etapes, la primera es va fer el dissabte, amb les modalitats: mitja i sprint nocturna; i la segona es va fer el diumenge, amb la llarga distància.

La prova també era puntuable pel Campionat de Catalunya, i la lliga aragonesa.

AMPA / ESCOLA

La comunitat educativa al llarg de l'any ha organitzat tot un seguit d'activitats, entre les quals cal destacar la xerrada "Educació dels Infants" a càrrec de la Sra. Anna Soldevila, professora de ciències de l'educació de la UdL, el curs de ball de saló, la

lectura de poemes per la diada de Sant Jordi, la castanyada, el festival de Nadal, l'arribada de Chamberlain i el Pare Noël i la cavalcada dels Reis Mags d'Orient.

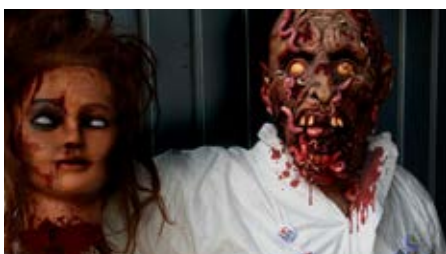

PASSATGE DEL TERROR

El 24 d'octubre els carrers del poble es van omplir de visitants amb la vuitena edició del passatge del Terror, van entrar al recinte, per tal de poder gaudir de les diverses escenes, prop de 1.800 persones.

El poble es va convertir per unes hores en un espai fantasmagòric on les escenes dantesques representades varen fer que els visitants exterioritzessin els seus sentiments en vers la por.

Des d'aquí cal agrair a tot el poble la seva participació i de manera especial a la Cris i la Judith per la seva implicació en l'organització.

Torrebesses, el seu territori i la seva gent: una simbiosi perfecta

Des de que el Centre d'Interpretació de la Pedra Seca va obrir les portes l'any 2011, els seus objectius han estat la promoció turística de Torrebesses i la divulgació del seu patrimoni. Aquest projecte de revalorització del nostre entorn no només es dirigeix a les persones foranes que s'acosten al nostre poble encuriósides pel seu encant, la seva història i la riquesa del seu terme. És també un projecte per a que els torrebessins i torrebessines ens mirem amb uns nous ulls els nostres edificis, els estris del camp, les construccions dels pagesos i tota la resta d'elements que formen part de la nostra vida quotidiana. El CIPS s'ha proposat durant aquests anys fer particip a tot Torrebesses d'aquesta revitalització turística, que any rere any atreu més i més visitants al nostre poble.

L'any 2015 no n'ha estat una excepció. Les sitges de la Vileta, el retaule de Sant Joan, el Museu Josep Jané, les façanes de casa Gort i casa Oró o l'Església Nova han continuat impressionant els turistes. Les rutes pel terme els han descobert un paisatge sorprenentment verd i viu, molt diferent a la imatge que sovint es té del paisatge de secà. Els aljubs, com per exemple el del Regato o el del Ribot, o la recentment res-

taurada Cabana de falsa cúpula del Albert del Marçal, meravellen als visitants pel seu exotisme i caràcter monumental. Des de la perspectiva de qui ho explica, ensenyar Torrebesses i el seu terme és una tasca agraïda, ja que està ple de racons amb encant i històries curioses. Quan s'acaba una visita, els turistes acostumen a dir: "Quantes coses hem vist! No ens ho pensàvem pas que en aquest poble hi hagués tant a veure", i la resposta sempre és: "Doncs el que us queda encara! No heu vist ni la meitat del que tenim, haureu de tornar un altre dia". I així ho fan, molts repetixen.

El CIPS s'ha esforçat també en ser una eina divulgativa i pedagògica de la Pedra Seca. Torrebesses ha estat el primer poble del Segrià en tenir inventariat el seu patrimoni arquitectònic rural, gràcies fonamentalment a l'impuls de l'Ajuntament i a la feina del Josep Preixens i el Mateu Esquerda. El nostre terme té documentades 367 construccions rurals de diversa índole. Amb aquest treball de base, ha estat possible realitzar una exposició didàctica per apropar a gent totalment desconexedora d'aquesta tècnica constructiva als seus usos més comuns i a les seves característiques fonamentals. Ja ho saps

tu, lector, com es fa una volta de canó? Per on s'omple d'aigua un aljub? Si no ho saps et fa falta una visita al CIPS.

La pedagogia no només s'ha centrat en el turisme, també hem realitzat excursions per a escolars. Uns 200 nens i nenes ens han visitat aquest 2015. Els alumnes han esmorzat pa amb oli i embotits del poble, han visitat les instal·lacions de la Cooperativa per saber quin és el procés de producció de l'oli d'oliva, han entrat i han mesurat un aljub i una cabana de volta i han visitat els llocs més emblemàtics del poble. Amb l'ajuda dels mestre i del dossier pedagògic del CIPS cada cop més i més alumnes de les nostres terres coneixen aquest racó de Ponent, anomenat el Segrià sec, gràcies a la visita a Torrebesses.

La segona meitat de l'any ha tingut també una novetat molt especial que ha centrat bona part de l'atenció del poble. La restauració i obertura al públic del Molí de Bep de Canut suposa un nou incentiu per a l'oferta cultural de Torrebesses. L'extraordinària conservació de tots els elements que conformaven una cadena de producció d'oli d'oliva ara fa gairebé 200 anys no és un fet gaire usual, i, per tant, és un gran privilegi poder-lo tenir a Torrebesses

i donar-lo a conèixer als nostres visitants. La biga seixantena, la caldera, els pous de decantació o la mina de drenatge d'aigua són alguns dels elements que s'hi poden visitar.

Finalment, el CIPS ha continuat programant exposicions temporals d'art, apostant pels artistes de proximitat i mostrant diferents estils d'obres pictòriques i fotogràfiques. Han exposat amb nosaltres la Domi Ginesta, la Montse Fernández, la Pilar Pérez Casaus i la Mª Pilar Bonet Torrijos i l'Albert Giralt. A més a més, per preparar, promocionar i introduir a la gent del poble i als visitants a la recreació històrica de la Segona Guerra Mundial que va tenir lloc els dies 1, 2 i 3 de maig, el CIPS va tenir, durant els primers mesos de l'any, una exposició d'objectes d'aquest període. Material sanitari, mapes, uniformes, cascs i moltes coses més van fer les delícies dels més aficionats a la història.

De cara al 2016, el Centre d'Interpretació de la Pedra Seca vol continuar sent un lloc de referèn-

cia en l'estudi de l'arquitectura rural i continuar promocionant i participant en totes les activitats que tenen lloc a Torrebesses. Els nostres propòsits d'any nou són l'ampliació del nombre d'escoles que ens visiten, impulsar la promoció del Molí d'Oli de Bep de Canut per a que esdevingui un pol d'atracció de turisme i bastir una xarxa de visites a través dels nous packs 4x4, que entrelliguen les visites culturals de Torrebesses

amb les de les pintures rupestres del Cogul, el Centre de l'Oli de la Granadella i el jaciment arqueològic d'Els Vilars d'Arbeca.

Us convidem a tots a participar en aquests nous projectes i a gaudir amb nosaltres del magnífic territori i patrimoni que tenim. Ens veiem al CIPS!

Oriol Regué Sendrós

1ª RECREACIÓ HISTÒRICA 2ª GUERRA MUNDIAL

El cap de setmana de l'1, 2 i 3 de maig es va fer un recreació històrica de la II guerra mundial, transformant el poble en l'enclavament de Corleone de la illa de Sicília.

Durant l'esdeveniment es van fer dos marxes als pobles veïns i dos simulacres de batalles, una a l'interior del poble i una altra a camp obert.

En l'esdeveniment hi van participar prop de 250 figurants, tots ells uniformats amb els diversos vestits de l'època, també hi va haver la presència de vehicles i material bèl·lic.

Aquest any la recreació tindrà lloc els dies 29, i 30 d'abril i 1 de maig amb diferents escenaris i escenes.

Coscoll = Garriga

En els primers contactes que vaig tenir amb la gent de Torrebesses i amb la dels pobles del seus entorns, parlant de qüestions del camp i del bosc, em va sorprendre que unes mates d'arbustos o matolls formats per elements baixos, semblants a les alzines amb glans i fulles punxegudes, aquí en diuen coscolls mentre que en les comarques gironines de la meua procedència són coneguts amb el nom de garrigues. La sorpresa augmentà quan vaig considerar que molt a prop d'aquí hi ha la comarca que té per nom oficial i ben arrelat Les Garrigues, on en els seus boscos i en els dels pobles que segueixen hi abunden abastament aquests matolls aquí anomenats coscolls. Consultat el Gran Diccionari 62 de la Llengua Catalana hi trobo aquestes definicions:

Garriga.- Comunitat vegetal mediterrània subarbustiva molt densa, gairebé impenetrable, formada per plantes perennifòlies, una mica punxoses i xerofítiques, especialment el garric.

Garric.- Arbust perennifoli de la família de les fagàcies, de fulles coriàcies, lluents, amb el marge sinuat i punxós, i glans grosses amb la cúpula una mica punxosa.

Coscoll igual a Garric.

D'aquestes definicions se'n desprèn clarament el què és la garriga; què el garric seria cada unitat o planta de la mata, i què coscoll és igual a garric i per extensió, igual a garriga.

És normal i corrent inspirar-se en elements geogràfics o de la natura per posar nom a un territori, comarca o poble, com és el cas de Les Garrigues ben segur relacionat amb una de les dues denominacions dels aquí abundosos arbustos que estem comentant; però ja no és tant normal haver escollit el mot garriga, el desconegut o al menys no emprat en aquestes terres. L'aparent incongruència de ben segur té alguna explicació.

Des del meu modest punt de vista podria ser que en aquells reculats temps quan la gent posava nom a llurs territoris, els habitants de la comarca que ens ocupa coneixien

la doble denominació, la de coscoll i la de garriga, i van escollir aquest últim mot per donar nom al territori. Una altra possibilitat podria ser que la selecció del nom va ser obra principalment d'un grupet de persona destacades o autoritats, que elles sí coneixien la doble denominació, la de coscoll i la de garriga. Van escollir o imposar la darrera per donar nom a la comarca de Les Garrigues, nom i territori ben conegut, entre altres motius, per la qualitat del seu oli i que per aquests efectes compren també el nostre benvolgut municipi de Torrebesses. Aquesta última suposició, de ser l'autèntica, molt possiblement es va donar quan la Generalitat de Catalunya durant la República va acordar la divisió territorial del país aprovant la proposta elaborada per un equip presidit pel prestigiós geògraf Pau Vila, oriünd de la província de Barcelona, i per tant, ben coneixedor de les garrigues i també de la seva abundància en la comarca a la qual va assignar aquesta denominació.

Si algun tècnic, filòleg o historiadore coneix l'autèntica versió i no coincideix amb el que aquí s'ha exposat, i la vol donar a conèixer, els lectors de EL BOLLÓ segur ho agrairan

CAÇADORS

El Campionat de Botifarra i el dinar de final de cacera on es convida a tots els veïns són dos dels actes que han organitzat l'associació de caçadors.

Aquesta tardor com cada any han asfaltat els camins del terme i com ha novetat aquest any han arranjat la continuació del carrer del Joc i del carrer 101.

CAMINADA POPULAR

Aquest any la caminada popular que es va celebrar durant la Primavera Cultural, va arribar fins la cabana de l'Albert del Marçal a la partida dels Graus, per contemplar la rehabilitació d'aquest magnífic element de l'arquitectura popular.

Els assistents van poder gaudir d'esmorzar al arribar al destí.

GRUP DE JOVENT

El Grup de Jovent va participar a la Primavera Cultural amb els actes del taller de risoteràpia i el maridatge de vins i formatges acompanyat de música.

El dissabte 12 de desembre es va celebrar la Festa del Jovent al Casal, amb la discomòbil Nar6Sound on el poble va poder gaudir de la música més ballable del moment.

PENYA BARCELONISTA

Durant aquest any la penya del Barça ha facilitat entrades a tots aquells socis que hagin volgut gaudir de les excel·lències del joc del Barça, tant en el seu camp com a les finals que ha jugat.

Tanmateix va celebrar la festa del soci amb un dinar el dia 3 d'octubre.

CONSELL PARROQUIAL

Aquest any, el diumenge 14 de juny vam tindre la visita pastoral de Mons. Joan Piris, Bisbe de la Diòcesis de Lleida. Va compartir tot el matí amb els feligresos i veïns del poble.

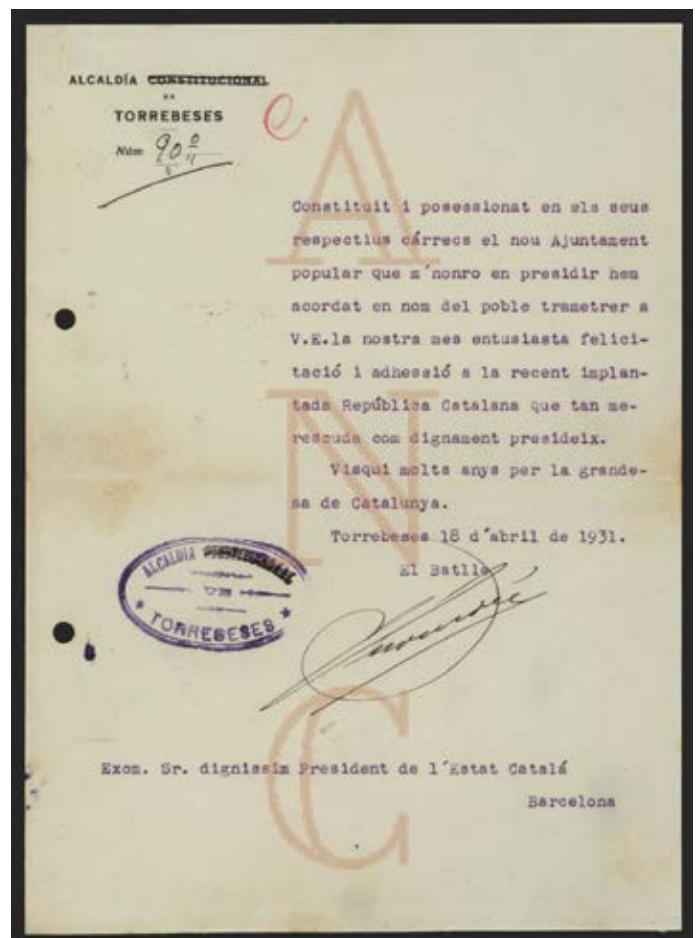
El mes de setembre va ser substituït el mossèn del poble Josep Mª Cebrià, pel mossèn Josep Mª Santamaria.

Recuperem la història de Torrebesses: la carta a Francesc Macià

En els últims anys, molts arxius del nostre país han inventariat de manera molt més detallada els seus fons documentals. Gràcies això, aquests petits retalls del nostre passat que són els documents, són més fàcils de localitzar i estan molt més a l'abast de tots nosaltres. Encara queda molta feina per fer en allò referent a la història de Torrebesses. El pas més valent el va fer el Sr. Josep Jané i Periu, que amb el seu llibre, *Introducció a la història de Torrebesses*, va obrir camí i va traçar les línies mestres del que havien de ser els principals temes de la història del nostre poble. Entre tots cal que continuem ampliant el fons documental i el coneixement sobre el passat de Torrebesses.

Un dels documents que hem recuperat aquest any és la carta que, el 18 d'abril de 1931, l'Ajuntament de Torrebesses va enviar a Francesc Macià per adherir-se a la República Catalana; custodiada al Fons Macià, a l'Arxiu Nacional de Catalunya (Sant Cugat del Vallès). Macià havia sortit al balcó del Palau de la Generalitat el 14 d'abril de 1931 i havia proclamat la "República Catalana dins d'una federació de repúbliques ibèriques." Aquesta fórmula de la "República Federal", que va enunciar Macià, responia als acords al que arribaren les forces republicanes de l'Estat espanyol en els Pactes de Sant Sebastià de 1930.

La notícia de la proclamació de la República Catalana devia arribar a Torrebesses el dia següent, el 15 d'abril, a través d'algun diari de Les Borges Blanques, com l'*Horitzó*, o d'algun pamflet polític precedent del *Lluita*, el diari d'Esquerra Republicana que es començaria a editar el 1932. El pròxim ple de l'Ajuntament estava convocat pel 16 d'abril, on s'havia de constituir el nou consistori municipal sorgit de les eleccions del 12 d'abril. Tal i com es pot consultar a l'acta d'aquell ple que es troba encara a l'arxiu de l'Ajuntament, el traspàs dels càrrecs d'alcalde i regidors es produí amb total normalitat. Domingo Flix Huguet va deixar el càrrec d'alcalde a José Moncosí Calzada. El regidors José Arbonés, Ignacio Guiu, José Font Arbonés i Pedro Guiu deixaren el càrrec a Pedro Torrebada, José Segura, José Guiu i Pedro Juan Casol. Com es pot observar, tots els noms estan escrits en la forma castellana, això es deu a que, en aquests anys, tots els documents institucionals, com les actes de l'Ajuntament, s'havien d'escriure en castellà, ja que era documentació que controlava i aprovava el Governador Civil de la Província de Lleida; designat pel govern central. En tot cas, podem suposar que a la majoria d'aquestes persones se'ls anomenava pel seu nom en català en el seu dia a dia.

Fou el nou alcalde de Torrebesses, José Moncosí Calzada, l'encarregat de fer arribar a Francesc Macià la carta de felicitació que podeu veure en aquest article. A part d'en el seu contingut, cal fixar-se en dues coses. La primera és que es tracta d'una carta mecanografiada, a diferència de moltes altres cartes de felicitació i adhesió, escrites a mà, que els ajuntaments del nostre entorn també enviaren a Macià. La segona és que, tant en l'encapçalament com en el segell oficial del consistori, la paraula "Constitucional" ha estat curiosament ratllada. El nou ordre republicà rebutjava la Constitució monàrquica de 1878, que havia estat fruit del final de la Primera República i de la Restauració de la dinastia borbònica. Fins que no s'aprovés la nova Constitució republicana, les institucions no obeeïrien cap llei fonamental anterior i serien fidels al nou govern català. És per això que aquesta carta és important, l'Ajuntament de Torrebesses estava donant suport als canvis que s'estaven produint a Catalunya i a la resta de l'Estat.

El que no sabien l'alcalde i els regidors de Torrebesses és que quan enviaren la carta, el 18 d'abril, felicitant a Macià per la proclamació

de la República Catalana, aquesta ja feia tres dies que no existia. Havia tingut poc més de 24 hores de vida. El 15 d'abril tres ministres del govern republicà espanyol es desplaçaren a Barcelona per negociar una forma d'autonomia menys descentralitzada i que evités anomenar-se República o Estat Català. Del resultat d'aquelles tenses negociacions en sortí la recuperació de la Generalitat de Catalunya i les bases per començar a redactar l'Estatut d'Autonomia de Núria. De fet, la Constitució de la Segona República espanyola, aprovada el 9 de desembre de 1931, no establí un Estat federal com havia proclamat Macià, sinó un "Estado integral compatible con la autonomía de municipios y regiones".

Francesc Macià fou el primer President de la Generalitat moderna, i Torrebesses no va voler quedar-se enrere en els homenatges que se li feren arreu de Catalunya, especialment a les Garrigues i a les Borges Blanques, on hi tenia arrels familiars. En el ple de l'Ajuntament del 26 d'abril de 1931, el consistori torrebessí va debatre sobre "la reunión de Alcaldes del Distrito, habida el próximo pasado domingo en Borjas Blancas, en

cuya reunión se acordó proyectar un homenaje de cariño y admiración al insigne patricio y ex-Diputado del Distrito, D. Francisco Maciá, Presidente de la Generalidad Catalana". L'Ajuntament de Torrebesses va acordar per unanimitat canviar el nom del Carrer Sarroca pel de Carrer Francesc Macià. A més a més, es va obrir una subscripció pública per a que tots els veïns poguessin col·laborar econòmicament en l'homenatge que se li faria a les Borges Blanques. Tal i com publicava el diari barceloní La Rambla, el 20 de novembre de 1931, Torrebesses va recollir 72 pessetes per al monument a Macià a les Borges Blanques.

Gràcies a tots aquests documents: els diaris, les cartes i les actes de l'ajuntament, hem pogut reconstruir aquest moment de la història del nostre poble. Si, entre tots, seguim agrupant les fotografies, cartes i d'altres documents que ens puguin ajudar a conèixer millor el passat, podrem seguir gaudint d'aquestes petites anècdotes, que sempre són interessants i educatives.

Oriol Regué Sendrós

CAMINS D'OR LÍQUID

El divendres 30 d'octubre va tenir lloc la presentació de la 7a edició dels camins d'or líquid. A l'acte i van assistir la presidenta dels Consell Comarcal, Sra. Maria José Invernón; el director territorial d'Empresa i Ocupació, Sr. Octavi Miarnau i diversos consellers i alcaldes de la comarca. L'acte va tenir lloc al molí del Bep de Canut i es va realitzar la performance "Menja't el Segrià" creació i interpretació d'un paisatge comestible, inspirat en les nostres terres de secà.

El diumenge 6 de desembre vam acollir els Camins a Torrebesses

amb una jornada organitzada per la cooperativa, i com altres anys, vam fer el concurs d'all i oli i l'es-

morzar popular amb mongetes i xulles, la jornada la vam acabar visitant el Moli del Bep de Canut.

FOTOGRAFIES HISTÒRIQUES

En aquesta secció us volem ensenyar aquelles fotos que ens han fet arribar alguns veïns i que ens fan recordar el nostre passat. Si en teniu d'altres i les voleu compartir, a l'ajuntament les escanejarem per poder-les publicar

Vista de Torrebesses dels anys 20 sense la cooperativa

Equip de futbol del Torrebesses dels anys 30.

Si els coneixeu apuntarem els noms